

Asiakassuunnitelma aikuistumisen tueksi

Yhdessä aikuisuuteen - Elämässä Eteenpäin - SONet BOTNIA

YEE- lähellä nuoria,
valtakunnallisesti vaikuttava

www.thl.fi/yee

Kuvituskuva Julia Varala

Taustaa

- Lastensuojelun jälkihuolto on jatkumoa sijaishuollolle. Jälkihuolto turvaa lapsen ja nuoren kasvua ja aikuistumista sekä tarjoaa taloudelliset raamit itsenäistymiselle.
- Asiakassuunnitelmatyö on keskeinen työkalu lapsen ja nuoren kanssa tehtävässä työssä. Asiakassuunnitelma perustuu lastensuojelulakiin (LSL 417/2007) ja sen toteuttamiseen on annettu ohjeita mm. Lastensuojelun käsikirjassa (THL, Jälkihuolto).
- Asiakassuunnitelmaan kirjataan lapsen ja nuoren tarpeen mukaiset tuen ja palveluiden muodot.
- Asiakassuunnitelma on lain mukaan tarkistettava vähintään vuosittain (Lastensuojelulaki 417/2007 30 §).
- Asiakassuunnitelmatyön kehittäminen on ajankohtaista, sillä kuntien käytännöt tulee yhtenäistää rakenteellisesti ja sisällöllisesti vuonna 2023 hyvinvointialueille siirryttäessä.
- Asiakassuunnitelmatyö siirtyy myös lähivuosina osaksi valtakunnallista rakenteisen kirjaamisen kokonaisuutta (sosmeta-palvelu) ja tämän tueksi on tärkeä rakentaa laadukasta sisältöohjausta.

Lastensuojelun jälkihuollon esite suomeksi och på svenska

<https://www.julkari.fi/handle/10024/144346>

Yhdessä aikuisuuteen - Elämässä Eteenpäin -(YEE) -hanke

Miksi on tarpeen uudistaa asiakassuunnitelmatyöskentelyä?

Kuvituskuva Helmi Aarnio

- Tavoitteena nuorilähtöisyyden ja moniammatillisuuden edistäminen jälkihuollon asiakassuunnitelmatyössä.
- Nykyisellään toteutuu eri tavoin eri paikoissa. Sisällöt vaihtelevia.
- Asiakassuunnitelmatilanne voi olla stressaava nuorelle. Yhdellä kertaa ei koko elämäntilannetta pysty käymään läpi, tarvitaan uusia käytäntöjä.
- Monet nuoret tarvitsevat enemmän aikaa ja tietoa.
- Turvallisuus ja kohtaaminen on tärkeää.
- Nuorten läheiset saatava sopivasti mukaan.
- Nuorten haasteet kompleksisia – tarvitaan systeemistä ja verkostoivaa yhteistyötä monialaisesti.

Lastensuojelun jälkihuollon asiakkaiden viestit ammattilaisille asiakassuunnitelmatyön kehittämiseksi

Toivoa täynnä – nuorten foorumi. Asiakassuunnitelmat nuorten jälkihuollon tukena 2021, Pesäpuu ry
Näkökulmia asiakassuunnitelmiin. Kokemusta rikkaammat, 2021.

- ❑ Alkuun tutustuminen: on tärkeää saada turvallinen ja tasavertainen ilmapiiri palaveriin, varsinkin, jos nuoren ja työntekijän välillä on ristiriitoja. Turvallisuus mahdollistaa osallisuuden.
- ❑ Luottamuksen herättäminen.
 - Ammattilainen ei keskeytä.
 - Ei tehdä nuoren selän takana asioita.
 - Kunnioitetaan yksityisyyttä.
- ❑ Palaverin sopiva pituus on noin tunti. Mikäli se kestää kauemmin, on hyvä olla taukoja.
- ❑ Kielen tulee olla nuorelle ymmärrettävää, ei ”lääkärikieltä”.
 - Ei vieraita sanoja.
 - Toistetaan, mikäli ensimmäisellä kerralla nuori ei ehdi ymmärtää.
- ❑ Muistetaan, että nuorten taustat vaikuttavat palaverissa käsiteltyihin asioihin. Esimerkiksi aiempi huono kohtelu vastaavan tyyppisessä tilanteessa voi näkyä nuoren pelkona, uhmakkuutena kiukkuna, vetäytymisenä, haluttomuus yhteistyöhön tai motivaation puutteena.

Asiakassuunnitelma aikuistumisen tueksi kokeilu 3/2022-10/2022

ASIAKASSUUNNITELMA AIKUISTUMISEN TUEKSI ESITE NUORILLE

Yhdessä aikuisuuteen – Elämässä Eteenpäin (YEE) -hankkeessa kehitämme yhteistyössä nuorten ja ammattilaisten kanssa asiakassuunnitelmia nuorilähtöisemmäksi. Tarvitsemme nuoria mukaan – sinun näköyksesi on tärkeä kehittämistyössä! 10 nuorta mahtuu mukaan.

YEE - Lähellä nuoria, valtakunnallisesti vaikuttava!

Sinulle 16–24-vuotias jälkihuollon nykyinen tai tuleva asiakas

- Jälkihuollon asiakassuunnitelmaneuvoittelussa päätät tärkeistä asioista elämässäsi
- Voit kutsua mukaan itsellesi tärkeitä ihmisiä, jotka haluat ja tarvitset mukaan
- Mietitään yhdessä, ketkä työntekijät voisivat tukea asiakassuunnitelman toteuttamisessa
- Huomioithan, että osallistuminen on sinulle vapaaehtoista koko kokeilun ajan

Kehittäminen toteutuu Etelä-Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla vuonna 2022. Valmistelut tapaamiset ja asiakassuunnitelmaneuvoittelut toteutetaan kevään ja kesän aikana. Seurantatapaaminen neuvottelun jälkeen toteutetaan syksyllä 2022.

Mietitään yhdessä sinun ja työntekijäsi kanssa:

- Mitä elämäsi kuuluu ja mitkä asiat ovat sinulle nyt tärkeitä?
- Miten sinulle tärkeät asiat pitäisi ottaa jälkihuollon asiakassuunnitelmaneuvoittelussa huomioon? Mitä oikeuksia ja tukea jälkihuoltoon kuuluu?
- Keitä läheisiäsi ja ammattilaisia kutsutaan asiakassuunnitelmaneuvoitteluun mukaan?

Kokeilussa kerättyä tietoa käsitellään tietoturvallisesti. Yksittäisen nuoren henkilötietoja ei tule raportoinnissa näkyviin.

Linkki tietosuojaselosteeseen: bit.ly/yee-tietosuojaseloste

Ota yhteyttä, niin kerromme lisää:

Sari Sauramäki p. 040 8302 031, Etelä-Pohjanmaa
Silva Sevola p. 040 8300 477, Keski-Pohjanmaa
Minna Kallinen p. 040 8300 481
etunimi.sukunimi@seamk.fi

Yhdessä aikuisuuteen – elämässä eteenpäin (YEE) -hanke, SONet BOTNIA, www.sonetbotnia.fi/yee

Tarjoamme palkkion
30 € + 30 €, kun
tavataan ennen ja
jälkeen
asiakassuunnitelman
tekemistä yhdessä
kehittäen

Kuvituskuvat: Dawod Sarvari

- Nuorilähtöisen monialaisen asiakassuunnitelmatyöskentelyn mallintaminen
 - Kokeilussa mukana 10 jälkihuoltoon juuri siirtymässä olevaa 16–17-vuotiasta tai jo 18 vuotta täyttäneitä nuoria
 - Yhteiskehittämistä nuorten ja ammattilaisten kanssa
 - Osallistuminen oli nuorille vapaaehtoista
 - Asiakassuunnitelmaprosessin jakaminen osiin
 - Dialogisten työtapojen vahvistaminen (ennakointidialogin kokeileminen)

Asiakassuunnitelmatyö

Siirtymä

Jälkihuolto

Siirtymä

2. Asiakassuunnitelmaneuvoittelu.

Sovitaan yhdessä nuoren ja mahdollisen verkoston kanssa nuorelle tarjottavasta tuesta, palveluista sekä vastuista eri toimijoiden ja nuoren kesken. Huolehditaan, että suunnitelma on riittävän selkeä. Sovitaan suunnitelman tarkistusajankohta.

Työskentelyä
nuoren kanssa

1. Valmistelevala tapaaminen.

Kohtaaminen, tietoa, tarpeiden ja verkostojen kartoitusta, suunnitelmapalaveriin valmistautumista.

3. Seuranta.

Käydään läpi, mitä asiakassuunnitelmaneuvoittelussa on sovittu, miten sovitut asiat ovat toteutuneet ja onko tarjottu tuki ja palvelut olleet tarpeen mukaisia. Sovitaan tarvittavista muutoksista.

Asiakassuunnitelman laatiminen siirryttäessä muihin tarvittaviin palveluihin /itsenäiseen arkeen viimeistään, kun nuori täyttää 25 vuotta.

Asiakassuunnitelman laatiminen siirryttäessä lastensuojelun jälkihuoltoon

Asiakassuunnitelmatyön kolmivaiheinen sykli: työstäminen ja päivittäminen vähintään kerran vuodessa, tarvittaessa tiheämmin yhdessä nuoren kanssa.

Kehittämiskokeilun tiedonkeruu, seuranta ja arviointi

Yhdessä aikuisuuteen – Elämässä Eteenpäin (YEE) -hanke 2/5

B. jälkihuoltoa koskevat lisäkysymykset 0-10
Seuraavaksi voit arvioida saamaasi tukea jälkihuollon työntekijöitä ja palveluista. Kerro kuinka hyvin jälkihuolto tukee elämääsi. Nolla tarkoittaa, että olet väittämän kanssa täysin eri mieltä ja kymmenen, että olet täysin samaa mieltä.

Arvioi seuraavaksi tämän hetken tunnetiliasi:

1. Minua tuetaan ja kannustetaan

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

2. Mielialteeni otetaan huomioon

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

3. Voin itse vaikuttaa elämäni ja tulevaisuuteeni

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

4. Suhtaudun luottavaisesti tulevaisuuteeni

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Arvioi seuraavaksi saamaasi tukea viimeisten kuukausien aikana:

5. Työntekijöillä on minulle riittävästi aikaa

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

6. Luotan asiointani käsitteleviin työntekijöihin

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

7. Saan nykyisistä palveluista tarvitsemäni tuen

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

8. Voin vaikuttaa minulle tarjottuun tukeen

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

9. Työntekijät tukevat minua ottamaan vastuuta omista asioistani

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

10. Saan riittävästi tietoa tulevaisuuden vaihtoehtoista ja mahdollisuuksista

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

- Havainnointilomakkeet ja osallisuutta tukeva rakenne kaikilla tapaamisilla (esim. tieto, nuoren aloitteet, suunnitelma)
- Osallisuuden tukeminen, keskustelu
- Diakonia-ammattikorkeakoulu Diakin kehittämä ja rekisteröimä 3x10D elämäntilannemittari [3X10D LASTENSUOJELU 2021.pdf \(squarespace.com\)](https://www.squarespace.com/3X10D-LASTENSUOJELU-2021.pdf)
- Webropol-palautekysely osallistujille

Nuorten palautetta

- ✓ Nuoret pitivät siitä, että heitä tavattiin ennen asiakassuunnitelman neuvottelua. He tulivat kuulluksi ja heidän toiveet niin asiakassuunnitelman osallistujien kuin paikan suhteen kuultiin. Odotukset ja toiveet toteutuivat hyvin.
- ✓ Nuorten mielestä tapaamisella käsiteltiin oikeita asioita, he saivat tietoa ja ymmärsivät, mistä puhuttiin.
- ✓ Nuoret kokivat olevansa tärkeä osa tapaamista, heidän tarpeensa huomioitiin.

Miten odotukset ja toiveet toteutuivat:

”Hyvää palvelua.”

”Sovitut päivämäärät piti hyvin.

Sai hyvin tietoa ja neuvoa ja saatiin keskustella yhdessä kaikkien työntekijöiden kanssa.”

Nuorten fiiliksiä kokeilusta:

”Hyvä fiilis ja oli mukava olla tekemässä ja kokeilemassa tätä”

”Hyvä, oli kiva kokeilla tehdä asiakassuunnitelmaa vähän eri tavalla kuin yleensä”

Kuvituskuva: Dawod Sarvari

Ammattilaisten havaintoja ja palautetta 1/2

”Parasta kokeilussa oli asiakassuunnitelman jakaminen kolmeen osaan: valmistelemaan tapaamiseen, itse asiakassuunnitelmapalaveriin ja seurantakäyntiin. Näin nuori sai rauhassa miettiä asioita joita haluaa ottaa esille asiakassuunnitelmapalaverissa (...)”

”Kokeilun kautta jälkihuoltoon siirtymiseen tuli kaivattua struktuuria.”

- 3X10D elämäntilannemittari halutaan ottaa työmenetelmäksi jälkihuoltoon: nuoren näkökulma, konkreettisuus, vaikuttavuuden seuranta

Ammattilaisten havaintoja ja palautetta 2/2

”Asiakassuunnitelmaprosessi konkretisoitui nuorelle varmasti hyvin, koska siihen kuului useampi tapaaminen. Seurantatapaaminen oli erittäin hyvä, sillä se oli riittävän pian asiakassuunnitelman laatimisen jälkeen (vrt. vuosi, joka muutoin saattaa mennä jälkihuollossa vähäisten resurssien vuoksi asiakassuunnitelmien välillä). Nuoren kanssa käytiin konkreettisesti ja kohta kohdalta läpi tavoitteiden ja palveluiden toteutumista..”

” (...) Nuorelle kerrottiin selkeästi ja hyvin, mistä on kysymys ja mihin kokeilulla pyritään vaikuttamaan. Kokeilun kautta nuoren osallisuus lisääntyi selkeästi omiin aiempiin kokemuksiin verraten”

Kuvituskuva: Dawod Sarvari

Hanketyöntekijöiden havaintoja kokeilusta

- Kun asiakassuunnitelmaa oli valmisteltu hyvin, neuvottelussa pystyttiin järjestämään ja sopimaan nuoren tarpeita vastaavasta tuesta.
- Moniäänisyys on tärkeää, kaikkien osallistujien näkemys asioista tuli esille ja nuoren verkosto näkyväksi. Huomiona se, että koulu puuttuu usein verkostosta.
- Nuoret ovat saaneet asiakassuunnitelman ajantasaisesti, mutta eivät olleet tutustuneet tähän.
- Tavoitteiden läpikäyminen tärkeä osa suunnitelmallista työskentelyä, korostaa myös asiakassuunnitelmatyöskentelyn tärkeyttä.
- Nuorten kanssa työskentely oli edennyt tavoitteita kohti, osa palveluista oli toteutunut, osa työn alla.

Kuvituskuva Helmi Aarnio

Yhteenvetoa

- Valmistelu parantaa nuoren tietoisuutta omista oikeuksistaan sekä mahdollisuuksista palveluihin
- Tiiviimmällä seurannalla suunnitelmallisuutta ja oikea-aikaista nuorilähtöistä tukea jälkihuoltoon
- Nuoren verkostot tärkeitä, suunniteltava miten huomioidaan asiakassuunnitelmatyössä
- Nostaa asiakassuunnitelman tärkeyttä esiin palvelulupauksena nuorelle
- Prosessimainen työskentely lisää ennakointia ja osallisuutta, nuoren kohtaamista, asiakassuunnitelman laatua
- Erityisesti siirtymävaiheissa ja työntekijöiden vaihtuessa strukturoitu toimintamalli tukee yhdenvertaisuutta asiakastyössä
- Asiakassuunnitelma aikuistumisen tueksi –mallinnus on työkalu, jonka voi ottaa käyttöön työprosessin tueksi

Asiakassuunnitelma aikuistumisen tueksi käyttöön

- Miten työpaikallasi on ohjeistettu asiakassuunnitelmaan liittyvästä työprosessista?
- Olisiko tästä mallista hyötyä uusien työntekijöiden perehdyttämisessä?
- Nuorten osallisuuden ja yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi, voisitteko kokeilla toimintamallia työssänne?
- Hirschovits-Gerz Tanja, Weckroth Niina, Sauramäki Sari & Sevola Silva (2022) Nuorilähtöinen asiakassuunnitelmatyö lastensuojelun jälkihuollossa. THL työpäperi 52/2022. Kohti monitoimijaista lastensuojelua hyvinvointialueilla. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-984-9>
- Mallinnus <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/asiakassuunnitelma-aikuistumisen-tueksi>

KIITOS

Julia Varala

Silva Sevola
hankekoordinaattori
p. 040 830 0477
etunimi.sukunimi@seamk.fi

Sari Sauramäki
kehittäjäsosiaalityöntekijä
p. 040 830 2031
etunimi.sukunimi@seamk.fi

Minna Kallinen
hanketyöntekijä
p. 040 830 0481
etunimi.sukunimi@seamk.fi

Kuva: Kwalah Al Ali

SeAMK
SONet BOTNIA

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto